

Verslag Cultuurraad VGC 2 juni 2023

Aanwezig:

Leden: Anne-Sophie Van Neste, Bart Claes, Brigitte Neervoort, Frie Van Camp, Gregory Delannay, Hugo Vanden Driessche, Ivo Shimwa, Jens Dupon (ondervoorzitter), Mike Michiels, Nora Mahammed (voorzitter), Sanae Jamaï

VGC-administratie: Brigitte, Myle, Cindy Vandeweyer

VGC-kabinet Smet: Nathalie Verstrynge

Verontschuldigd:

Leden: Anja Van Roy, Eddie Maes, Elvira Crois, Ianthe De Boeck, Leen De Spiegelaere, Margot Luyckfasseel, Olga Rutayisire, Robert Bagunda, Roel Heremans, Shilemeza Prins, Stéphanie Masuy, Theresia Feldmann, Thomas Haemels, Thomas Matei

VGC-administratie: Karina Luytens, Yannick Roman

VGC-kabinet Smet: Hilde Peeters

1. Vooraf

De Cultuurraad is vandaag te gast in de openbare bibliotheek De Boekenmolen in Sint-Jans-Molenbeek. De leden van de adviesraad krijgen een korte introductie over het netwerk van Nederlandstalige bibliotheken in Brussel en specifiek over de werking van De Boekenmolen.

2. Goedkeuring verslag Cultuurraad van 20 april 2023

Het verslag wordt goedgekeurd.

3. Centraal agendapunt: bibliotheken en leesbeleid

Vanuit de VGC-dienst OBIB (Ondersteuning Bibliotheken in Brussel) wil men al langer werken rond een brede visie op leesbeleid in Brussel. Behalve bibliotheken en scholen kunnen of moeten ook veel andere partners hierin een rol opnemen.

Met de Cultuurraad wil de VGC van gedachten wisselen over een leesbeleid op Brusselse leest om op de langere termijn uit te monden in een visie, actieplan en stadsbrede campagne rond leesbeleid. De leden kregen op voorhand een situerende nota. De nota schetst de context en geeft een overzicht van de initiatieven die de voorbije jaren werden genomen omtrent lezen en lijst partners en organisaties op die actief zijn in het veld van de geletterdheid en lezen.

Op het einde van de tekst worden een aantal vragen gesteld waarover we vandaag met de Cultuurraad willen uitwisselen.

De nota wordt overlopen.

Reacties:

- Een lid benadrukt het belang van heel vroeg te beginnen, al van in het kinderdagverblijf.

De VGC legt uit dat er al samenwerkingen zijn met kinderdagverblijven en met de Huizen van het Kind. De focus bij de bibliotheken is aan het verschuiven: lange tijd lag de focus op het lager onderwijs, nu is er meer en meer aandacht voor de allerkleinsten (0-3 jaar). De doelgroep 0 tot 6 jaar vraagt ook een andere manier van werken.

- Er wordt gevraagd of er zicht is op wat er met de boeken gebeurt die ter beschikking worden gesteld in de passagebibliotheken?
Daar is op dit moment geen zicht op, maar dit zal in de toekomst wel gemonitord worden. We weten wel dat de boeken terugkomen.
- Een lid wijst op het belang van het denken in een basismeertaligheid (Nederlands, Frans en Engels) en van het stimuleren van ouders om boekjes te (laten) lezen in de moedertaal.
De VGC verwijst naar de anderstalige collecties bij een aantal bibliotheken. Die collecties komen tot stand via klankbordgroepen gefaciliteerd door OBiB en er worden ook activiteiten zoals meertalige voorleesuurtsjes aan gekoppeld. Er zijn bv. collecties in het Arabisch, Turks, Roemeens, Bulgaars, Russisch.

Gedachtenwisseling:

Daarna volgt een gedachtewisseling met de Cultuurraad over volgende drie vragen. De input wordt op drie flappen verzameld, daarover wordt plenair teruggekoppeld.

- 1) Er is nood aan een gedragen visie over lezen over de sectoren heen voor Brussel.
Aan welke visie elementen denken jullie? Welke stappen moeten gezet worden om tot zo'n visie te komen? Welke partners zijn zeker prioritair om te betrekken, welke partners ontbreken nog in deze nota?
- 2) We willen werken aan een stadsbrede mobilisatie/campagne en werken aan urgentiebesef over het belang van lezen (bv. bij een leerkracht, sportclub ...): hoe zou je dit aanpakken? Welke partners kunnen hier een cruciale rol spelen?
- 3) Welke kansen en valkuilen zie je voor een Brusselse leesbeleid? Wat is prioritair voor je? Welke opportuniteiten zie je elders (in Vlaanderen, Internationaal)?

Flap 1: Er is nood aan een gedragen visie over lezen over de sectoren heen voor Brussel. Aan welke visie elementen denken jullie? Welke stappen moeten gezet worden om tot zo'n visie te komen? Welke partners zijn zeker prioritair om te betrekken, welke partners ontbreken nog in deze nota?

Volgende elementen kwamen aan bod:

- Bij het ontwikkelen van een visie zijn volgende zaken belangrijk:
 - Ze is preventief, holt niet achter de feiten aan
 - Ze is helder en gedragen
 - Belang van outreachend werken, ter plekke
 - Belang van voor- en samen lezen
 - Intersectoraal samenwerken is heel belangrijk, maar politiek wordt er vaak in vakjes gewerkt
- Het belang van literatuur en kunst an sich een plaats geven. Dit komt niet genoeg aan bod in het onderwijs. Literatuur draagt bij tot een beter begrip van de wereld.

- Rol van het onderwijs: niet enkel technisch lezen. Dit vraagt bepaalde vaardigheden. Begrip van een tekst is ruimer (begrijpen wat er staat). Dit gebeurt best preventief.
- Het belang van succesverhalen en die naar boven halen wordt benadrukt.
- Het belang van digitale geletterdheid neemt toe maar het mag niet enkel daartoe verengd worden. Belang van brede geletterdheid.
- De financiële middelen moeten volgen.
- Samenwerking met het Franstalig netwerk wordt als grote opportuniteit beschouwd.
- De bibliotheek als concept is niet door iedereen gekend.
- Afstappen van de term 'bibliotheek'. Bv. 'woordenhuis' gebruiken.
- Bibliotheek heeft ook een duurzaamheidscomponent: het delen van boeken.
- Nauwer betrekken van de cultuursector (theater, muziek ...) die met taal aan de slag gaan als teaser.

Flap 2: We willen werken aan een stadsbrede mobilisatie/campagne en werken aan urgentiebesef over het belang van lezen (bv. bij een leerkracht, sportclub ...): hoe zou je dit aanpakken? Welke partners kunnen hier een cruciale rol spelen?

Volgende elementen kwamen aan bod:

- Een campagne moet gericht zijn op kunnen lezen en graag lezen.
- Moet het een campagne zijn of het publieksaanbod zichtbaar maken in de stad? Zichtbaarheid kan je creëren op sociale media maar ook via een fysieke aanwezigheid waarbij het belang van het boek als een object meer aanwezig is in de openbare ruimte. Meer lezende mensen zien in de openbare ruimte.
- Het helpt als mensen rondom jou lezen, mensen die elkaar tips geven, competitief element in steken ...
- Volgende pro's en contra's van een campagne werden opgesomd:
 - Pro: een campagne creëert een gebald momentum en laat toe om partners te betrekken die niet vanzelfsprekend dit aanbod zouden voorzien (bv. sportclubs).
 - Contra: In Brussel hebben we niet de slagkracht om iets visueel duidelijk te maken. Er is een enorme versnippering. Maar er zijn wel mogelijkheden, bv. MIVB (luister boeken i.p.v. muziek) theaters, musea waar je inhoudelijk veel mee kan doen. Bv. luisterpalen op de tram, werken met een QR-code ...
- De campagne kan ook gelinkt worden aan andere campagnes in een breder kader van culturele vaardigheden.
- Belang van ambassadeurs in een campagne. Jongeren en spilfiguren (bv. voetballer, muzikant) betrekken als ambassadeurs gecombineerd met vrijwilligers die in elke community, elke school, elk kinderdagverblijf fungeren als ambassadeurs van lezen in de buurt.
- Boekentips op maat geven, matcht niet altijd met de verplichte leeslijsten in het onderwijs
- Slogan: vergeet niet te:
 - lezen
 - leven
 - lenen

Flap 3: Welke kansen en valkuilen zie je voor een Brusselse leesbeleid? Wat is prioritair voor je? Welke opportuniteiten zie je elders (in Vlaanderen, Internationaal)?

Valkuilen:

- Gevaar voor betutteling tegenover mensen die het Nederlands nog niet zo goed spreken of begrijpen.
- Stimuleren in plaats van bestraffen (bv. mensen die een taalfout maken niet meteen afstraffen).
- Taal ontwikkel je in een omgeving die ruimer gaat dan de eigen infrastructuur, scholen kunnen meer naar buiten gaan.
- Niet per taalzuil denken, dit is niet afgestemd op de realiteit van vele Brusselse kinderen.

Kansen:

- De musea en hun educatieve diensten kunnen meewerken aan een leesbeleid. Dit potentieel meer aanboren.
- Kinderen en jongeren komen veel in aanraking met beelden. Het belang van (meer) ondertitels wordt vermeld.
- Contact zoeken met familieleden van anderstaligen en ontdekken wat je samen kan doen. Vrijwilligersnetwerken sensibiliseren in het hanteren van talen.
- Trots zijn op de eigen cultuur.
- Nog meer inzetten op het sensibiliseren van ouders en leerkrachten.
- Het belang van cijfermateriaal over dit onderwerp.
- Taalrijkdom meer benutten. Je zit met een heel palet aan kinderen die kunnen voorlezen in verschillende talen. Hier meer gebruik van maken, een poule van meertalige kinderen.
- De voordelen van de digitale mogelijkheden benutten (bv. de woordenboek- en vertaalfunctie van een e-reader).
- In het secundair onderwijs: leer jongeren omgaan met zakelijke teksten en academisch lezen als voorbereiding op het hoger onderwijs.
- In het secundair onderwijs: maak de woordenschat niet te eenvoudig, houd plaats voor nuances en verrijking.
- Tip voor ouders: verken je buurt om te zien wat de mogelijkheden zijn rond lezen en talen.
- Bied ouders de mogelijkheid om Nederlands te leren in de school van hun kinderen.
- Manga's worden veel gelezen, gebruik deze als opstap.
- Gebruik film, theater, poëzie, dingen waar jongeren connectie mee hebben, haal daar passages uit en laat jongeren die samen lezen of naspelen. Bij jeugdtheater inzetten op teksten/het tekstuele en daarbij nieuwe technologieën gebruiken.
- Via TikTok kan je ook boeken lezen. Dit is misschien toegankelijker dan een fysiek boek.
- Voorzie middelen voor specifieke projecten (bv. om een leesbeleid in een museum uit te werken)

Prioriteit:

- Geef meer kansen op leesplezier aan 12-18-jarigen

Verdere uitwisseling & reacties:

- Er wordt gesuggereerd dat een campagne best ook uitgewerkt wordt met het Franstalig netwerk.

- Heel veel hangt af van de juiste boeken voor kinderen. De boeken vandaag zijn niet representatief voor Brusselaars. Er is geen aanbod (probleem bij de uitgeverijen). Bibliotheken kopen wat er bestaat maar dan nog is er te weinig aanbod.

Er wordt gereageerd dat deze vaststelling deel kan uitmaken van de campagne door bv. een wedstrijd te organiseren voor “Het beste Brusselse boek”, mét het benodigde budget en uitgegeven in meerdere talen.

Dit kan gepitcht worden bij uitgeverijen, ook in Vlaanderen (en zo een positief verhaal vanuit Brussel naar Vlaanderen sturen). Het kunstonderwijs kan ingezet worden voor illustraties.

- Een ander idee wordt geopperd: schrijf een Brussels verhaal aan de hand van een reizende postkaart, elke ontvanger voegt een zin toe.
- Tot slot houdt een lid een pleidooi voor meer zichtbare boeken in de bib (i.p.v. in de opslag) om in te snuisteren en plaats in de bib als plek om rustig te zitten met een boek of tijdschrift.

De leden worden bedankt voor de uitwisseling.

4. Varia

Dit was de laatste vergadering van de Cultuurraad dit werkjaar. Na de zomer volgt meer informatie over de planning van het werkjaar 2023-2024. Geniet van de zomer!